СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 241. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 18-го жовтня 1941. No. 241. Jersey City, N. J., Saturday, October 18, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ КОНФЕРУЄ З НАЙВИЩИМИ ДОСТОЙНИКАМИ В СПРАВІ ПОДІЙ В ЯПОНІЇ

ВАШИНГТОН. — Димісія консервативного кабінету князя Коноя в Токіо та можливість воєнної кризи на Далекому Сході не заалярмували американський уряд та не викликали переполоху, але заставили Америку стрінути цю далекосхідню кризу належно приготованою. Вважають, що всякі економічні й політичні середники, якими Злучені Держави хотіли здержати Японію від дальшої агресії, вже вичерпані, та що лишається остаточно — війна. Не зважаючи на постійні заперечування японських чинників, американський уряд є того переконання, що усунення Коноя — це перший воєнний крок Японії, звернений найправдоподібніше проти Совєтського Союзу. Президент Рузвелт відложив заповіджене засідання кабінету, а замісць цього відбув у цій справі конференцію з Голом, Стимсоном, Наксом як також з ген. Маршалом і адміралом Старком. Вислідн нарад держать у строгій тайні. Але вже сам факт, що в конференції взяли участь секретарі стейту, війни, маринарки та начальні команданти морських і сухопутних сил, вказує, що конференція мала політично-воєнний характер та відносилася до нової урядової кризи в Японії.

ВАШИНГТОН ПРО ПОЛОЖЕННЯ В МОСКВІ

ВАШИНГТОН. — Хоч з усіх кінців світа надходять вістки, які доносять про перенесення советського уряду до Казаня, урядові чинники задержують абсолютну мовчанку і заявляють, що це советський уряд повинен про такі речі говорити. А коли він цього не робить, то видно здержують його від цього важні причини, стратегічного характеру. У Вашингтоні є переконані, що советський уряд вже заздалегідь був приготований перенести ст[illegible]ка соток миль на схід, можливо десь аж над Волг[illegible]т стейту рівнож[illegible] заперечив вістки, поданої „Асошіейтед [illegible]ес", що американський амбасадор Стайнгардт вже опустив Москву.

АМЕРИКА ЗАПЕРЕЧУЄ СВОЮ УЧАСТЬ В ПАНАМСЬКІЙ „РЕВОЛЮЦІЇ"

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол категорично заперечив начеб то американський уряд в будьякій мірі причинився до державного перевороту в Панамі, що позбавив президентури про-німецького президента Аріяса. Він твердив, що всякі поголоски на цю тему мають виключно політичну ціль, а саме здискредитувати американський уряд.

Панамська амбасада у Вашингтоні рівнож заперечила, начебто американський уряд впливав в справі зміни президента в Панамі.

СЕНАТСЬКА РЕАКЦІЯ НА ЯПОНСЬКУ КРІЗУ

ВАШИНГТОН. — Кабінетна зміна японського уряду викликала живі дебати в сенаті. Сенатор Гил з Алабами твердив, що Америка повинна прибрати всі міри, щоб бути забезпеченою перед новим, агресивним посуненням Японії. На його думку, дальший розвиток подій залежить від положення в Росії. Ізаляціоніст Най заявив, що якщо до влади в Японії прийдуть військові, то це велика небезпека для Америки. Опозиційні сенатори є тої думки, що, коли має бути війна, то одинокий Конгрес повинен її виповісти.

ГОЛЯНДІЯ НЕ ПОГОДИТЬСЯ З НІМЕЧЧИНОЮ

НЮ ЙОРК. — Д-р А. Лудон, голяндський представник в Америці, заявив на бенкеті одної з нюйорських організацій, що Голяндія буде боротися аж до перемоги та не підпише окремого мира з Німеччиною. Він твердив, що не зважаючи на це, що німці зробили Голяндію частиною „германської родини", голяндці почувають себе відрубною нацією та не хочуть бути під одним дахом з "германським татом". Як відомо, голядський еміграційний уряд розпоряджає пребагатою в природні мінерали та сирівці Східною Голяндською Індією.

БОЛЬШЕВИКИ ПОТРЕБУЮТЬ ОДІННЯ ТА ХАРЧІВ

НЮ ЙОРК. — Московський Допомоговий Воєнний Комітет повідомляє, що советська амбасада у Вашингтоні домагається великої скількости харчів та одіння для червоної армії. Амбасада жадає від американського громадянства таких річей як теплі спідні убрання, рукавички, светери, шалі, скарпетки, шоломи, кава, какао, папіроси, рушники, бритви, як рівнож чоколяда та вуджені харчі. Тому, що довіз до СССР є надзвичайно утруднений, згаданий комітет приймає тепер лиш нові убрання.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ВИЇМКОВОГО СТАНУ НА КУБІ

ГАБАНА (Куба). — Кубанський уряд зажадав, щоб Конгрес проголосив виїмковий стан краю та надав кабінетови спеціяльні права. Неофіційні вияснення такого домагання пояснюють, що уряд хоче дати президентови Батисті сильнішу контролю над законодатним тілом для успішнішої заграничної політики. Конституція Куби передбачує такі можливости, що на випадок надзвичайної загрози для цілости держави, як війна чи небезпека інвазії, Конгрес має повновласть надати президентови або раді міністрів спеціяльні, навіть диктаторські права.

ДАТИ ПОМІЧ СОВЄТАМ, АЛЕ НИЩИТИ КОМУНІЗМ ВДОМА—ДОМАГАЄТЬСЯ А.Ф.П.

Конвенція Американської Федерації Праці, що відбувається в Сієтл, Ваш., висловилася за всебічну допомогу Советам, але постановила далі поборювати безоглядно комуністичну розкладову роботу в Америці, яка є небезпечною зарівно для демократії як і для робітничого руху. Стверджуючи своє відношення до комунізму, резолюційна комісія твердить між іншим таке: „Це є наше переконання, що перемога Сталіна над іншими европейськими державами булаб такою катастрофальною для вільних інституцій, як і перемога Гітлера". Конвенція домагається, щоб американський уряд, даючи допомогу Сталінови, дістав від нього запоруку, що на випадок його перемоги, він не буде більше вести комуністичної розкладової роботи в Америці. Інша знова резолюція була звернена проти Комітету Промислової Організації, якому закидується наслідування гітлерівських метод в організуванні та кермуванні робітничих юній.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАМОРДУВАЛИ МИХАЙЛА СТРУТИНСЬКОГО, Б. ПОСЛА ТА РЕДАКТОРА „ДІЛА"

Д-р Іван Німчук та Ред. Михайло Таранько Живуть

КРАКІВ. — Зо Львова подають, що при кривавій масакрі, яку вчинили НКВД-сти у Львові, згинув також Михайло Струтинський, відомий довголітній редактор „Діла" та „Нового Часу". Покійний займав визначне місце в українському публіцистичному й журналістичному світі, був послом до польського сойму та активним народнім діячем. Його дружина, Марія, журналістка і членкця Головного Виділу „Союзу Українок", врятувалася від чекістів та живе тепер у Львові.

Ці самі джерела повідомляють, що редактор та видавець „Світа Дитини" Михайло Таранько рівнож вирвався та врятувався з рук НКВД. Про нього писали, що він був мабуть замордований разом з іншими українськими діячами.

Чудом врятувався другий редактор „Діла" — д-р Іван Німчук. Він просидів 20 місяців у відомій московській тюрмі „Люблянка" в Москві та мав іти на розстріл. Йому вдалось врятуватись і тепер є у Львові.

Крім того, згадується ще в тих відомостях, що большевики забрали багато українців до червоної армії. Вони пішли на схід. В українських щоденниках та газетах, що появляються тепер у Львові, працюють українські журналісти й редактори, які вернули з еміграції або яким вдалося вирвати з рук большевиків. У Львові відчувається брак мешкань. Українським імігрантам, що опинилися в Кракові, чи в інших містах корінної Польщі, німецька влада далі не дає дозволу на поворот на Західну Україну.

РУМУНИ УВІЙШЛИ ДО ОДЕСИ

Німецький штаб подав до відома, що румунські війська, здобувши останні укріплення біля Одеси, увійшли до неї і зводять на вулицях міста останні бої з забарикадованими советськими війська. Про здобуття Одеси повідомив також румунський штаб, кажучи, що советські війська пробують обороняти в місті кожного дому. Це спричиняє велике знищення в місті. Советські війська, кажуть румунські звідомлення, палять все в місті. Внаслідок цього палення місто зазнає жахливого знищення. Румуни кажуть, що цивільне населення радісно вітає їхні війська.

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ОПУСКАЄ МОСКВУ

Внаслідок натиску німців, які здобувають все нові укріплені советські позиції, советський уряд постановив опустити Москву і перенестись до Казаня, 450 миль на схід від Москви. Вслід за тим деякі державні департаменти вже почали опускати місто. Але цілий уряд, як говорять в офіційних московських колах, не вийде з Москви. Ті департаменти, що мають безпосередній звязок з веденням війни, залишать в місті. Також, як дехто говорить, залишиться в Москві сам Сталін. Представники чужих держав вже виїхали з Москви.

НІМЦІ ГОВОРЯТЬ ПРО НАСТУП ВПЕРЕД

Німецькі звідомлення лише в загальних словах говорять, що їхні армії постійно посуваються вперед, здобуваючи все нові позиції. Їхнім завданням є обійти Москву зо сходу і цілковито відтяти відступ армій маршала Тимошенка в глибину Сибіру. Покищо німці цього не довершили і сам представник німецького уряду заявив, що маршал Тимошенко може зо сходу посилати нові скріплення, або відступати далі на схід, бо його армії ще не є окружені. З українського фронту і зпід Ленінграду німці не подають жадних звідомлень.

ГІТЛЕРОВІ ПРОДАВЦІ.—Це вояки румунської дивізії Гітлерової армії, що воює проти Росії, стукають до хати, щоб торгувати з мешканцями. Кажуть, що мешканці дуже не люблять таких „купців", головно через те, що вони мають „дивні" засоби переконування неохочих до торговлі людей (ці засоби до переконування „купці" мають на плечах).

ЯПОНСЬКИЙ КАБІНЕТ ЗРЕЗИГНУВАВ — ЯПОНІЯ НА ПЕРЕДОДНІ ВАЖНИХ ПОДІЙ

ТОКІО. — Японський кабінет міністрів, під премієрством князя Коное, подався вцілости до димісії. Причиною димісії є це, що цей кабінет, хоч поставив собі за завдання прийти до порозуміння з Америкою і до загального замирення на Далекім Сході, не зумів цього осягнути. Америка за ціну замирення жадає від Японії таких уступок, на які Японія ніяк не може згодитись. Японський імператор Гірогіто звелів князеви Коное виконувати його функції до створення нового кабінету. Новий кабінет, як всі припускають, матиме виразні пронімецькі симпатії і прямуватиме до затіснення звязків з державами „осі". Дехто є такого переконання, що Японія вже в короткому часі рушить своєю армією проти Советів, щоб захопити східню частину Сибіру.

ПОГЛЯД АНГЛІЙЦІВ НА ПОЛОЖЕННЯ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ.

ЛОНДОН. — В Лондонських офіційних колах є такого переконання, що положення на Далекім Сході, зокрема агресивність Японії, вже в короткому часі зачне прибирати гострійші форми. На Японію поділала не так Америка, як це, що німці відносять перемоги над Советами. Це дає японцям нагоду захопити легким коштом далекосхідні советські території.

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК ПЕРЕСТЕРІГАЄ.

ЛОНДОН. — Советський представник в Лондоні заявив, що правдоподібно Японія не відважиться напасти на східний Сибір, бо там далі знаходиться сильна советська армія. Советський уряд перевіз з Сибіру на фронт біля Москви лише нові річники війська, а сталого війська, яке стояло на Далекім Сході советський уряд не забирав і воно далі творить велику загрозу для Японії. Якби Японія хотіла вдарити в Сибір, говорив советський представник, вона зазналаб тяжких втрат.

СОВЄТИ МОЖУТЬ ОБХОДИТИСЬ БЕЗ УКРАЇНИ.

МОСКВА. — В советських офіційних колах говорять, що без огляду на вислід боротьби за Москву, війна з німцями буде продовжатись далі. Советська влада, здавна передбачаючи, що Україну можуть наїхати чужі европейські армії, розбудувала в Сибірі, за Уралом, промислові центри, а також дуже розвинула хліборобство. Минулого року в тих хліборобських околицях за Сибіром, в Казакстані й Алтайській области, жнива були рекордові і дали два рази стільки пшениці, що попереднього року. З вибухом війни советська влада, передбачаючи всякі несподіванки, перенесла туди велику частину свого воєнного промислу. Взявши все до купи це зробить советську армію самовистарчальною, навіть коли вона відступить поза гори Урал. Вслід за тим офіційні кола твердять, що війна з німцями буде тривати довго.

ІТАЛІЙЦІ ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ДОВГУ ВІЙНУ.

РИМ. — Газета премієра Мусолінія, Пополо д'Італія, приносить редакційну статтю, в якій говорить, що війна скоро не закінчиться, а буде після всякої правдоподібности тривати довго. Тому треба за всяку ціну якслід скріпити домашній фронт. Щодо війни на німецько-советській фронті, каже та фашистівська газета, то певний опір з боку советських військ буде продовжатись навіть по здобуті Москви, впродовж наступної зими. Але цей опір не матиме більшого значіння.

НІМЦІ ЗАДУМУЮТЬ ПОСЕЛЯТИ ПОЛЯКІВ НА УКРАЇНІ.

КРАКІВ. — В німецьких урядових колах обробляють плян, на основі якого поляків будуть масово переселювати на українські і білоруські землі. Цей плян вже на укінченні і німецькі власти вже приступлять в зимових місяцях до його виконування. Опустілі польські території будуть займати німці.

ПОЛОЖЕННЯ В ГРЕЦІЇ.

КАЇРО. — На основі звідомлень, які приносять до Єгипту втікачі з Греції можна собі виробити такий образ про те, що діється в Греції: край окупований німецькими й італійськими вояками. Німці мають погорду до італійців і її не скривають, а навіть на вулицях обиджають італійців ріжними вигуками. Німці є брутальні і чванькуваті. Німецька військова влада не числиться навіть зо своїми цивільними урядовцями, до яких також має зневагу. Про все рішають генерали. Окупаційні власти вивезли все, що могли вивезти з Греції. Край зубожів. Є випадки саботажів і скритої боротьби проти німців.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Therее months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БИТВА ЗА МОСКВУ

Чим ближче підходять німецькі війська під Москву, тим більше звертаться очі всего світу на ту велику битву, що розіграється під її мурами, а незадовго може буде розігравитися на вулицях коло Кремліна. Ніхто не дурить себе, що це є битва величезних розмірів і величезного значіння для дальшого ходу історії. І коли може трапитися помилка в оцінці, то відай скорше буде це помилка недоцінки, ніж помилка перецінки.

Що битва ця може заважити немало на долі російської імперії, про це нема найменшого сумніву. Якщо в Сталіна є які думки про сепаратний мир з Гітлером, то правдоподібно він буде старатися зробити його тепер, ще до здобуття Москви німцями. Від самого перебігу облоги Москви, від величини утрат одної й другої сторони, буде теж залежати в значній мірі дальший перебіг велитенського змагу між Німеччиною й Росією.

Якби там Німеччині вдалося здобути Москву й то без більших утрат для себе, а з великими втратами для російських військ, це буде мати кольосальний вплив на становище інших держав до війни. Колиб ця кампанія пішла по бажанні Німеччини, то Фінляндія певно не вийде з війни. І Америці ледви чи вдасться відтягнути Італію від Німеччини. І Туреччина в такому випадку легко може зближитися до Німеччини.

У двох державах уже нині видно зовсім виразні приготовки до зміни політики в напрямі зближення до Німеччини на випадок німецької виграної під Москвою. Між урядом Гітлера й урядом Петена в Віші знову пішли горячкові коншахти, видно обчислені власне на цю можливість. Японські мілітаристичні часописи знову заговорили гострим тоном проти Америки й Англії. Команда японської фльоти знову почала побренькувати шаблею, вимахувати кулаками в сторону Злучених Держав, і запевняти світ, що відносини між Японією й Злученими Державами зближаються до роздорожжа, себто скоро розійдуться, що японська фльота палиться до бою, що вона певна перемоги, і т. д. Ці слова не лишають відай найменшого сумніву, що наміри Японії супроти Америки були все ворожі, що вся приязнь, яку Японія останніми тижнями проявляла супроти Америки, це була лише маска для закриття воєнних підготовань.

Супроти можливости розвою подій у такому напрямі, не можна дивуватися, що американська опінія з таким зацікавленням слідкує за перебігом битви за Москву. Відгомін гарматних вистрілів під Москвою може легко облетіти всю земську кулю. Почути його може прийдеться передовсім нам в Америці.

НАДІЯ НА СВІТЛУ БУДУЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

(Для „Свободи").

Хоч над цілою Україною пронеслася страшна війна, хоч села й міста її понищені й попалені, хоч міліони українців осталися без даху над головою, притулку й куска хліба, — то проте живий таки про живе гадає. Життя сильніше від смерти. Таж Україна вже нераз зазнавала і страшних нападів монгольських орд з Азії та з Криму, і сваволі польської шляхти, і тяжкого гнету царської Москви. От хоч би по страшнім нападі татарських орд 1240-го року, коли то ціла Україна була сплюндрована та почасти обезлюднена. Страшних татарських нападів зазнала Україна й при кінці 15-го віку та впродовж 16-го. Пережила й жорстокости панщини. І страшне большевицьке ярмо. Тому напевно вигоїться й з теперішніх страшних ран. Чейже українці не опустять безнадійно рук, як і не опускали їх по страшнім голоді, витвореним большевицькою владою в 1933-тім році. На згарищах треба буде взятися до нової праці й відбудови. А згодом прийде черга братися й до взнеслої культурно - творчої праці.

Кажуть: муза - надхнення мистців - творців мовчить в часі війни. Та війна не вічна. Були вже нераз війни і мабуть не переведуться теж і в майбутности. Могили травою поростуть. Нові будівлі повстануть там, де тепер згарища. На місце погибших мистців-творців виростуть нові. Бож навіть і в часі війни тільки одиниці гинуть, але нарід живе...

Зпід польської й московської влади Україна переходить тепер під нову чужу владу — німецьку. Як були під окупантами, так і остали. Нова неволя. Але живий про живе гадає. Народи живуть і по кілька тисяч літ. Чейже ніхто не зможе отак собі дмухнути, хоч би й вогнем, та змести з лиця землі 45 міліонів українців. Чейже вже понад тисячу літ доказує, що український нарід, хоч, особливо останніми століттями, і високо вгору дубом гордим не зіпнявся, то цїпким корінням лози непохитно рідного ґрунту України держався і далі держиться. І напевно можна сподіватися, що прийде час, коли він і вгору гордим дубом підніметься.

Коли хемик чи фізик розкладе перед собою такі-то й такі сили, то знає, який буде хемічний чи фізичний вислід. Знає і вчений біольоґ, чого сподіватися з насіння пшениці банатки чи кубанки. Знає й звичайний хлібороб, що коли посіє саме добірне зерно, то при сприятливих обставинах можна сподіватися й добірного плоду з нього. Отак і ми повинніб по розгляді своїх сил, пізнати, чи є в українському народі сила пережити ще й теперішнє лихоліття на Україні, та чи, подужавши його, стане в нього сили створити ще й величаву культуру.

На підставі яких даних можна сподіватися світлої будучности для українського народу?

Український нарід ще майже цілий держиться цїпко своїм корінням ґрунту-землі. Як відомо, всяке міське населення згодом стає з одного боку хитрішим та меткішим від хліборобського, а з другого — більш космополітичним і слабшим своїм корінням на рідному ґрунті. Та коли іде про Україну, то життя українського народу ще дуже тісно обєднане з рідним українським ґрунтом та з питомою українською культурою. Тілом і душею український нарід ще зовсім здоровий. Не хворує він ще дуже на хитре плиткоумство ані на невврастенію: на хвороби гамірливого та вічно мінливого життя великих міст. Тому можна надіятись, що він носить у своїм лоні ґеніїв будучности, таких, що відбиватимуть найкращі прикмети і цінности того народу.

Душею й тілом український нарід здоровий. Він має багату спадщину - культуру в своїх прегарних піснях та звичаях. Він обдарений сильним чуттям та замилуванням до краси. Він музик - співець з природи. Він взагалі так щедро вивінований природою, що повинен би при сприятливих обставинах дорівняти своєю культурною творчістю старинним грекам з часів Перікля, або їх і перевисшити. І справді: чомуб українцям не мати такої благородної амбіції, щоб славу старинної Греції затінити величавою культурно-творчою працею в будучности?

О. Івах,
Винніпеґ, Канада.

В Угорщині припадає на 10,000 мешканців 10.5 лікарів, в Італії 8.5, в Швайцарії 3.2, в Латвії 7.9, в Чехословаччині 7.4, в Німеччині 7.3, в Голяндії 7, в Франції 6.1, в Совєтській Росії 5, в Швеції 4.2, в Польщі 2.7.

З Голосів Про Україну й Українців

Поляки про „відпольщування" Східної Галичини.

Польсько-американська преса подає за новинкарською аґенцією ОНА з Будапешту (Мадярщина) під датою 14-го жовтня ц. р. такі відомости про відносини в Східній Галичині. — Повідомляють, що німці розпочали на широку скалю депольонізаційну акцію в Східній Галичині. В першу чергу вони стараються допомогти українській шкільній орґанізації та зменшити число польських шкіл. Найбільша трудність, з якою стрічаються українці, це як стверджує щоденник „Краківські Вісти", брак учителів, якими хочуть обсадити опущені поляками школи. Ці ствердження „Краківських Вістей" є тим важне, що як подає „Нови Курієр Варшавскі", по всіх більших містах Сх. Галичини зменшилося значно число мешканців. Прим. в Станиславові є тепер всього 60,000 мешканців, коли перед війною їх було 71,000, а в часі совєтської окупації аж 115,000. Багато з тих мешканців східньо-галицьких міст пішло разом з відступаючою совєтською армією.

Польська преса пише далі, що український щоденник „Львівські Вісти" подає що німці розпочали на днях дальшу, на широку скалю закраєну, рекрутацію до української міліції, яка є під командою німецьких старшин. Ця рекрутація доконується за посередництвом т. зв. „Гайматсдінст" та відбувається у всіх більших містах, як Львів, Станиславів, Тернопіль, Дрогобич і т. д. Українська міліція сповнятиме функції поліції в цілій Східній Галичині. Ця міліція покищо носить жовто-блакитні перевязки на руках.

Цивільному населенні Сх. Галичини не вільно послуговуватися залізницями, які призначені виключно для німецької армії. Всі написи над склепами, ресторанами та другими підприємствами у Львові, побіч українського чи польського, мусять мати також німецький текст. Німці також позмінювали назви львівських вулиць, прим. Гетьманські Вали названо „Адольф Гітлер Пляц", а вулицю Токаржевського — „Райхштрассе". Не вільно поміщувати ніяких написів в жидівській мові. Години закупів для жидів призначено між 12. і 2. годиною пополудні. Полякам вільно починати закупи від 10. години рано, коли вже німці й українці поробили свої закупи. Таке подає польська преса з тим, що у Львові оживляється українське театральне життя. Всі будинки, а в тому й університет прикрашено портретами св. Володимира, покровителя українців. Українські активісти, що досі перебували в т. зв. Ґенерал-Ґубернаторстві, вертають тепер до Львова.

Жидівські ґетта в Польщі.

КРАКІВ. — 12. жовтня. — До Кракова прибуло 28 чужинецьких кореспондентів, щоб звидіти як адміструють німці на здобутій польській землі. Є це перший етап такої тури й згадані журналісти, відвідавши Краків, виїдуть далі на схід, на Україну, щоб приглянутися українським землям та українцям. В Кракові губернатор Ганс, Франк показав тим журналістам жидівське ґетто. Жиди живуть відділені від решти міста високими мурами та управляють самі собою, мають свою адміністрацію, навіть поліцію. Виходити їм поза мури ґетта вільно тільки за спеціяльними перепустками. Німці позмінювали багато польських вулиць та надали їм німецькі назви. Журналісти їдуть в двох великих „босах", в товаристві двох німецьких старшин. Вони можуть брати знимки, але тільки за дозволом німецьких військових властей.

Що ділялося в Самборі?

З преси, що появляється тепер на Західній Україні, доносять таке: Очевидець днів жаху в Самборі, якому вдалося втекти з самбірської вязниці, розповідає як там катували большевики українців. У пивницях вязниці залишилися стоси трупів. Розстрілювали: один самбірщанин, два грузини, два москалі й один таки свій Каїн, із села Турчиновичі самбірського повіту. Між розстріляними було 50 дітей.

Як уже большевики втекли, в кухонних кітлах вязниці знайдено...розварені людські руки й ноги. Вязнів уже від березня — каже цей очевидець, — кормили якимсь дивним мясом, а в тих порціях, які діставали, ніколи не було кісток.

Цей очевидець оповідає про останні свої хвилини у вязниці та як він урятувався.

„Ми наперли лавою на чекістів, відсуваючи з надлюдською силою вбитих і ранених вязнів. Чекісти сікли скорострілами й револьверами, кидали ручні ґранати, але таки мусіли податись взад. Врешті не стало їм відваги й почали втікати. По дорозі, на коритарі, ми вбили відламками водопроводних рур та цеглами трьох катів. Бог дав нам силу, бодай кільком, і ми врятувалися!"

Німці не терплять жадних націоналізмів.

Пані О'Гер МекКормик, відома американська кореспондентка пишучи в „Ню Йорк Таймс" про те, як німці нищать ріжні народи, згадує й про українців в такий спосіб:

„Затемнені димом ґіґантичних рухів, що відбуваються на полі битви, за боєвою лінією розвиваються многозначучі події. Східню Галичину вже прилучено до польського Ґанерального Ґубернаторства, а у Львові вже сидить німецький ґавляйтер. З Білорусі, Литви, Латви та Естонії створено нову велику провінцію, яку названо Остляндом. Назначений там німецький коміса впроваджує вже примусові служби праці, примусове виховання та драстичні закони, що забороняють ловити рибу й полювати...

„Литовські провідники, які підготовили внутрішнє повстання та допомогли німцям „визволити" свій край від москалів, були арештовані, як доносить шведська преса, за те, що німці не терплять жадних „націоналістичних" рухів. Це саме, здається сталося і з українськими провідниками в Польщі..."

ЧИ НЕ НА ЧЕРЗІ АЗОРИ?

Тимчасове заняття Ісляндії американськими вояками вказує наглядно, що американський уряд рішений боронити американських інтересів всюди, звідки може виходити загроза. І тому панує загальне переконання, що якщо зайде конечна потреба, то Америка займе ще інші бази, хочби вони були віддалені дуже далеко від її берегів, якщо тільки вони загрожені тоталітарними державами. Між тими, що готові опинитись під американською тимчасовою контролею можуть стати острови Азори.

Ґрупа тих девяти малих острівців, відомих під загальною назвою Азорів, складається з островів: Корво, Фльорес, Ґраціоза, Терцейра, Ст. Джордж, Фаяль, Піко, Ст. Майкл і Санта Марія, а їхня загальна назва, перетолкована з портуґальської на українську мову, значить: Яструбячі Острови.

Лежать вони близько 2,000 миль від Ню Йорку, а находяться на половину шляху Атлянтійського океану, через котрий переходить ціла заморська торговля Великої Британії. Тому саме це таке важне для Британії, щоб Азорами ніяким чином не заволоділа Німеччина.

Азори находяться під владою Портуґалії і є її виключною власністю. Одначе ціле населення тих островів, що виносить 300,000 душ, відноситься незвичайно прихильно до Злучених Держав.

Майже тропікальний клімат тих островів спричиняє, що ростуть там найчудовніші квіти, яких не можна подибати в інших краях. Одначе з другої сторони, небувалі ґураґани трапляються там часто і нищать все, що є на їх дорозі. А землетруси міняють постійно не лише вигляд побереж, але навіть виносять з морських глибин нові вершки, котрі при наступних землетрусах щезають.

Треба ще додати, що всі ті острови є вульканічного походження. Крім згаданих девяти островів находяться там і менші острівці. Загальна поверхня тих островів виносить 2,388 квадратових кільометрів. Найвищі вершки доходять до висоти 2,320 метрів. Столиця острова Анґра до Героїсімо числить близько 10,000 мешканців.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(33)

— Тітусю! Рідна моя! — обнявши її почала улещати Ярина. — Виж казали, що мусіли́б душу свою віддати, аби бачити мене щасливою! Як бажаєтеж мого щастя, як що вам важко розрізнятись зо мною, то соглашайтесь! Яж у вас одна! Яж ваша люба, ваша кохана! Нуте бо, скажіть хоч одно слово, заспокійте мене і я буду щасливою на віки! — І пригорнувши її до свого серця почала цілувати.

— Що я скажу, дитино моя! — промовила Мотря крізь сльози. — Робіть, що знаєте... Я согласна... — І кинулась Ярині на шию.

Горпина зняла ікону і поблагословивши їх запили могорич.

Доки Очеретьки гостювали, Ярина і не відходила від Мотрі. Вона мов та жайвороночка щебетала зазираючи їй у вічи. Мотря слухаючи її веселу мову мов помолодшала. І обхопивши Ярину за гнучкий її стан підвела до столу.

— Спасибіж вам, мої рідні, — забалакала вона, — що ви оглянулись на моє сирітство. Дозвольтеж і мені слово мовити.

— Боже благослови! — одповів Очеретько. — Кажи, сестро, раді слухати.

— Ось що я мусіла вам сказати. Я тепер сама бачу, що як воно хороше, як приходить яка радість, алеж не знаю, як воно буває, як замісць однієї радости та приходить їх дві. Мені здається, що в таку хвилину і я затанцювалаб. Ви казали, що як радісно жити усім однією сімєю і як тяжко розрізнятись з тим, до кого привикнені. А я скажу, що ще важче розрізнятись з тим, кого покохало серденько. Названі наші діти давним-давно покохались, і я уклонившись вам у ноги прошу за ними. Не розрізняйте їх, благословіть їх на вічне життя. Нехай буде сегодняшній день задля нас усіх днем радости. — І вона уклонилася Очеретькові у ноги.

— Що це таке? Що воно робиться? Правда, такої радости я не ждав, — промовив Очеретько розтерявшись. — Ну, стара, а ти що скажеш?

— А що мені казати, — одповіла та, — по мойому треба би спитати у Петра, що він скаже.

— Тай Петро так же низько кланяється, — озвався цей переступаючи порога.

— А ти розбишако! — гримнув на нього жартливо Очеретько. — Так це ти підслухував?! Ярино! Ти чого мовчиш? Вилай його за мене!

— За щож його лаяти? — промовила вона засоромившись. — Він не винуватий!

— Ну, стара, — забалакав Очеретько. — От день, так день! Ішли парувати одну пару, а спарували дві. Дай же Боже милосерний, щоб так увесь вік було радісно та весело, як сегодня! — І душком випив чарку, а за ним і всі. І поблагословивши дітей загуляли до ранку.

Четвертого дня у середу в церкві святого Миколая тихо, без усякого торжества перевінчались Кулак з Мотрею, а заговівши на Петрівку Мотря простившись з усіми вийшла в далеку дорогу до Київа поклонитись святим угодникам і помолитись Господу Богу за те щастя, яким Він нагородив її на старість. Яринчинеж весілля відоклали до після Петра, доки Мотря вернеться з богомілля.

XX. Мати і дочка.

Минула Петрівка. Колосиста пшениця починала половіти; бліде жито схиливши свій важкий колос шуміло як синє море, нагадуючи людям, що незабаром наступлять і жнива. Очеретькиж зготовившись на весілля все ще піджидали Мотрі, а її не було.

— Щож, дітки, — запитав якось Очеретько у Петра та Ярини, — мабуть ми не діждемось нашої Мотрі, а через тиждень і Ілля. Не ждатиж нам з весіллям до Покрови? А у жнива заходитись ніколи. Мабуть нехай Бог помагає. На Ілию покличемо добрих людей, помолимось Господу Богу, тай і в добрий час за весілля. Як, діти, на вашу думку?

— Про нас як знаєте, — одповіли діти. — І вони почали лагодитись на весілля.

На другий день Ярина скликала дружок ліпити шишки та коровай, а на четвертий назначили весілля...

Перед Ілиєю над вечір до Очеретькового хутора почали підїжджати одна за одною повозки. По двору бігав метушачись народ, а з хати дочувалась весела після дружків, що вбирали гильце. У кожного з гостей видно було на чолі радість, тілько одна Ярина ходила смутною й невеселою.

— Що з тобою подіялось, Ярино? — запитала її мати. — Ти неначе не рада свойому щастю? Поглянь на себе, на віщо ти перевелась?! Ще скажуть люде, що ми тебе силою віддаємо.

— Не сердьтесь на мене, моя рідна мамочко, — одповіла вона смутно. — Я й сама не знаю, що зо мною робиться. Мені так смутно, так важко, що й сказати не можу. — І пригорнувшись до неї тихо заплакала.

— Годі тобі плакати, моя дитино. Розвеселись та ходімо в хату. Пора стрічки викупати, он ждуть люде. — І вона обняла її і повела в хату, де дружки зустріли її веселою піснею і посадивши за стіл почали убирати косу.

— Панотче! — гукнув Кулаків наймит показавшись через поріг. — Ідіть до нас, та мерщій.

— А що там у вас трапилось? — нетерпляче спитав Очеретько.

— Та привезли тітку Мотрю, і таку хвору, що мабуть досвіта й дійде. Уже й за батюшкою послали.

(Кінець буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПРОПАЩИЙ НАРОД.

Написав Джордж С. Вейлент, американський антропольоґ, книжку про державу азтеків у Мексику, що розпалася під ударами еспанських наїзників у 16. столітті.

З огляду на те, що з культури азтеків у житті властиво дуже мало лишилося, питається один з критиків книжки: „Пощож мають люди витрачувати час, енерґію, гроші й життеві зусилля, щоб розслідждувати археольоґічні (старинні) проблеми з мертвої минувшини?"

Одначе той самий критик, прочитавши книжку до кінця, добачив хіба отсю вартість: Запізнавшися з життям азтеків, ми добачуємо в їх житті річи, які мають значіння для нашого сучасного досвіду в Европі. Азтеки саме наскрізь подібні до нацистів. У азтеків війна теж була релігією й найвищою вартістю в життї. Релігія не мала значіння моралі; в них цілъ освячувала засоби.

Уся ця азтекська культура загинула, коли азтекський „Гітлер" зіткнувся з еспанським „Гітлером". І нині з велитенської імперії азтеків лишилося так мало, що навіть учений сумніваєтся, чи варта ним займатися. І з велитенської імперії, котрої „Гітлер" повалив азтеків, теж осталися лише розбиті державки.

ВІД ЧОГО УПАЛА ФРАНЦІЯ.

Великий англійський письменник В. Сомерсет Мом написав про теперішню війну свої спомини під наголовком: „Строго особисті".

Каже він у ній: „Я можу зібрати причину упадку Франції в короткі слова. Генеральний штаб був нездарний; офіцири були порожні, але обучені в модерній воєнній штуці й недостаточно рішені; жовніри були невдоволені й без запалу. Народ назагал держали в незнанні всього, про що він повинен був бути освідомлений. Люди відносилися до уряду з глибоким підозрінням і властиво вони ніколи не вірили, що війна це справа, яка їх дотикає до живого. Багаті кляси боялися большевизму більше, ніж німецького панування... Уряд був нездарний, скорумпований й почасти нельояльний. Чиж є в тому яке чудо, що така Франція була переможена? Це було би чудо, якби вона не була".

І чи можна дивуватися тепер, що уряд, який вийшов з розгрому, тепер накладає з Гітлером?

КНИЖКА ПРО ДЖАБ.

Вийшла теж останніми днями книжка під наголовком „Він дістав роботу".

Писана вона для молоді; головно для хлопців у великому місті. Пише про такі справи: як дістати роботу? Що має велике значіння при шуканні роботи? Наприклад, яке значіння має „чистота"? Або здоровля? Яке значіння має поведінка? Щастя? „Манери" при їді? Спорт?

Книжка має понад двісті сторін друку й коштує майже півтора доляра. І автор і накладець видно виходять з переконання, що оплачується викладати працю й гроші на таку книжку, хоча вона не говорить про ніяку „високу" справу, а про найбуденніші в світі питання. Читаючи критики про цю книжку, можна замітити, що й критики теж не закидують ні авторові ні накладцеві, що займаються „низькими" справами.

Цікаво ще, як до справи поставиться народ. Може він відмовиться читати книжку про таку „низьку" тему?

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Чергові наради в справі будування школи.

Дня 10. жовтня ц. р. відбулись у церковній галі при 7. вул. в Ню Йорку чергові наради представників ріжних нюйорських організацій, в справі будування в Ню Йорку великого шкільного будинку. Приявних було біля сотки і вони репрезентували кількадесять організацій.

Нарадами проводив Преосв. Кир Іван, секретарювали: о. І. Забава і П. Гринишин. У своїм вступнім слові Кир Іван щераз зясував потребу будування великої цілоденної школи в Ню Йорку, яка водночас служилаб за український народний дім та давала приміщення всім нашим організаціям. Цього вимагає престіж нашої нації, щоб така школа в Ню Йорку повстала. Багато ми говоримо про нашу національну культуру, про нашу минувшину. Але де тої культури навчиться наша роджена тут молодь, коли ми будемо цілковито занедбувати наше шкільництво? Наш нарибок пропадає, відчужується від своєї церкви і своєї суспільности. Відчужується навіть від своїх батьків, бо внаслідок занедбання свойого власного національного виховання діти не розуміють своїх батьків і не мають до них належної пошани.

Після вступного слова Кир Івана о. Забава відчитав протокол з минулих зборів. Далі попрошено до слова інжиніра-архитекта п. К. Ястрембського, щоб він дав точне вияснення проекту шкільного будинку. Інж. Ястрембський приступив до вияснення, висвітлюючи водночас на полотні рисований проект будинку. Цей будинок коштувавби $200,000. Він мав би чотири поверхи. Перший, низький, поверх мавби чотири менші кімнати на збори ріжних менших товариств та організацій. В тих кімнатах моглоб збиратись від 40 до 50 осіб в кожній. На тім поверсі булоб також дві більші кімнати, де моглоб збиратись по 200 осіб. Їх можна булоб розділити, або злучувати в одне. Там містилисяб умивальні, кухня і бара для ріжних клюбових забав. На головнім поверсі булаб авдиторія, що малаб разом з бальконом біля 1,000 місць. Сцена булаб простірна, з модерним уладженням та з декораціями, які можнаб було підносити на цілий зріст вгору, не звиваючи їх.

В авдиторії певне число крісел можна булоб відкладати на бік і там можна булоб мати легкі спортові гри. На тім самім поверсі буліб також величезна почекальня, канцелярії для завідуючого й убіральні. Авдиторія булаб висока на два поверхи. На четвертім поверсі булоб шість шкільних кляс, для 200 учеників, а також стала читальня, з якої моглиб користати всі люди. Будинок був би прикрашений мозаїкою, яка нагадувалаб українські вишивки.

Після того вияснення розвинулась широка дискусія, підчас якої приявні просили додаткових пояснень. Плян викликав серед приявних велике зацікавлення. Далі розвинулась дискусія над тим, як здобути на це гроші. Преосв. Кир Іван заявив, що площа вже є і вона коштує $14,000. Гроші потрібні на школу видаються так великими так довго, доки ми власними очима не зачнемо оглядати проекту будинку. Після того ми переконаємось, що ті гроші дійсно будуть зужиті так, як треба і це заохочує нас до щедрої піддержки.

Приявні одноголосно ухвалили робити все, що в їх силі, щоб роздобути гроші на ту добру ціль. Зокрема обіцяли представити цю справу в своїх товариствах і передати від комітету будови цеї школи прохання, щоб товариства звернулись до поодиноких своїх членів і члениць з зазивом, щоб ті піддержали ту справу і зложили свої датки. Преосв. Кир Іван подякував за співпрацю і заявив, що в нього нема найменшого сумніву, що гроші будуть на ту ціль зібрані. Порішено в тій справі зійтись знов на наради за місяць, це є 14 листопаду ц. р.

УВЯЗНЕННЯ СІМОХ БУВШИХ ФРАНЦУЗЬКИХ МІНІСТРІВ

ВІШІ. — Маршал Петен звелів поставити під арешт сімох бувших міністрів, в тім трьох премієрів, за те, що вони причинились до виповідження війни, не провіривши наперед якслід, чи край готовий до війни. Серед увязнених є Делядіє, Рейно, а також бувший начальний вожд французької армії, Ґустав Ґамелін.

ОПУСТІЛЕ МІСТО.—Німецький панцерний автомобіль віздждає в російське місто Орел (вимовляється Арьол), на південний захід від Москви. На вулицях не видно ні одної людини.

ҐРАФИНЯ ФОН БЕРНШТОРФ

Роджена в Америці, жінка кайзерового амбасадора в Вашінгтоні підчас першої світової війни, приїхала до Америки, щоб тут умирати.

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Бавнд Брук, Н. Дж. — Відділ 344 У. Н. Союзу замовив за $12 три примірники „Історії України" М. Грушевського, призначуючи два примірники для бібліотеки в Бавнд Брук, а один примірник, як подає секретар Г. Ґеба, для молодих членів, що стоять у тому відділі У. Н. Союзу.

400,000 ДІТЕЙ КАЛІК УПРАВНЕНІ ДО МЕДИЧНОЇ ПОМОЧІ

Один з приписів Закона Соціяльного Забезпечення, ухваленого 1935. року, відноситься до справи уділювання помочі дітям калікам. Від того часу, цебто від ухвали того закону, аж по кінець березня, 1941. року, зголосилось управлених на таку поміч приблизно триста тисяч дітей, з котрих тисячі вже дістали медичну або лікарську поміч. Таке звідомлення подало до прилюдного відома Діточе Бюро при Департаменті Праці, котре завідує тими справами. З реєстраційного списку видно, що число дітей калік, потребуючих помочі, може евентуально перевищити число 400,000.

На підставі поправки Закона Соціяльного Забезпечення призначується річно суму $3,-870,000 на видатки, звязані з веденням праці допомоги. В звіті виказано, що зроблено поступ в тій ділянці на протязі кількох останніх років. В обсяг діяльности входять справи висліджування дітей калік, діягноза їх стану, а також уділювання лікарської помочі, шпитального приміщення та пізнішої опіки. Програму праці ведеться спільно з федеральними і стейтовими властями. Вона поширена на всі стейти, Дистрикт Коломбію, Аляску, Гаваї і Порто Ріко.

Звідомлення також подає, як виходить з переведених оглядин, що на 62 відсотків з усіх випадків тілесного недомагання було десять головних причин, а саме: так званий дітючий параліж, параліж мозку, викривлені ноги, змягчені кости, заяча губа або розкол піднебіння, туберкульоза костей і суставів, викривлення або звихнення хребта, викривлення костей, родимий параліж і попечення.

Деякі стейти пробували опікуватись дітьми каліками, ще заки Закон Соціяльного Забезпечення був ухвалений. Однак від того часу зроблено значний поступ, особливо відносно дальшої опіки над дітьми після лікарських приписів. Звіт основується на підсумках праці стейтів і даних зібраних агенціями, котрі співпрацюють з Діточим Бюром у Вашінгтоні.

Дальше звіт подає, що ще осталo чимало точок до виконання, щоби можна вважати програму повною. Пропонує, щоби всі стейти приняли спільну систему в тому напрямку, щоби враз з донесеннями про уродини, рапортувати рівночасно вроджені тілесні ненормальности новородка. Також домагається збільшення служби для лікування дітей перебуваючих дома.

Рапорт вказує на те, що діти, недомагаючі з причини ріжних недуг поза тілесними ушкодженнями чи каліцтвом, надальше остаються поза тут згаданою програмою. Між ними нараховують приблизно 400,000 таких дітей, котрі терплять на ревматичне серце, яких 60,000 дітей що мають недомагання зору, а поверх 1,500,000, що мають зіпсутий слух.

Стейтову реєстрацію дітей калік на одержання лікарської помочі можна перевести через місцеве бюро публичного здоровля, стейтову агенцію публичного здоровля або Діточе Бюро при Департаменті Праці у Вашінгтоні.

Загальна Рада, — ФЛІС.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. How many Defense Savings Stamps does it take to fill an album?

A. Seventy-five 25-cent stamps; seventy-five 50-cent stamps; seventy-five $1 stamps; or fifteen $5 stamps. The completed albums are immediately exchangeable for Defense Bonds (Series E) at your post office, or your bank.

Q. Who directs the National movement to sell Defense Savings Stamps in retail stores?

A. The Treasury's Retail Advisory Committee, of which Benjamin H. Namm, of the National Retail Dry Goods Association, is chairman. Officers of 13 other great national retail organizations comprise the committee.

NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at most retail stores.

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА В КОЗАЦЬКУ ДОБУ

3)

Гетьманову бачимо завжди на приняттях чужоземних дипльоматів, які відвідували Суботів. Особливо в останніх роках Богданового гетьманування не проходило й тижня, щоб до Чигирина, столиці України, не завітало якесь посольство. Тож був час, коли молода держава розбудовувала свою закордонну політику. Перед гетьманом малювалися тоді широкі перспективи вивести Україну зпід залежности від сусідів, спираючися на европейські держави. Зі свого боку Україна була на той час настільки поважним політичним чинником, що і чужі держави були зацікавлені у наладнанні добрих відносин з нею. Тому таке оживлення в Чигирині. Шведські, угорські, австрійські і турецькі посли, не кажучи вже про польських і московських, постійно відвідують і конферують з керманичем закордонної політики, Виговським, а звідтам супроводить їх Виговський до Суботова.

Там після ділової розмови відбувалось звичайне приняття. Ось, наприклад, описують свої відвідини у Суботові московські посли 19. червня 1657. року, після досить бурхливої розмови, коли гетьман закидав москалям їх дволичну політику супроти України, бажаючи видко змягчити враження, велів, як писали у своїх реляціях посли, застелити стіл і просив їх попоїсти, що Богдав. Як лише стіл застелили, з сусідньої кімнати вийшла гетьманова Ганна із своєю пасербицею Катериною Виговською (донькою гетьмана, що віддалася за брата ген. писаря), сіли за стіл і частували гостей. Найбільше счудувало москалів те, що пані дому самі сіли за стіл — річ на Московщині нечувана. В Україні де жінка користувалася повною свободою, була це річ самозрозуміла.

Згадує теж про присутність гетьманової підчас його гостини у Суботові шведський посол Велінг. Ці гетьманські приняття не відзначались особливою розкішю — угорське вино та ще улюблений, а тоді ще дуже рідний напиток гетьмана — кава, були з певністю найбільшою окрасою стола. Загалом, як відомо, Хмельницький любив навіть позувати трохи своїм спартанським способом життя. І ціле життя в гетьманській резиденції мало на собі печать скромности. Але Ганна зуміла таки внести в це життя деяку етикету і урочистість. Мала вона коло себе досить велику дружину двірських пань, пажів, гайдуків, власного секретаря.

Слава про гетьманову і про ролю, яку вона відогравала при гетьманському дворі, рознеслася і за кордони України. Так коли у жовтні 1655. року польський король, бажаючи прихилити до себе гетьмана, прислав до нього Станислава Любовицького, то цей окрім королівського листа до гетьмана, мав і листа королеви до гетьманової, разом з коштовним подарунком. В листі цьому королева мала просити Ганну вступитись перед гетьманом за інтересами короля.

Згадуючи про жінку Хмельницького треба ще згадати його доньок. Їх батько, немовби бажаючи заманіфестувати злуку поміж шляхтою і козацтвом — двома головнішими чинниками нової правлячої верстви, віддав одну Олену за представника козацько-демократичної течії — Івана Нечая, другу Катерину за брата Виговського. Виговські, як відомо, репрезентували аристократичну течію в українському суспільстві. Першу ми після її шлюбу рідко зустрічаємо в Суботові. Зате Виговська, як ми вже бачили, зуміла добре порозумітись зі своєю мачухою і товаришила їй підчас принять чужих послів.

Коли Ганна, хоч і простого козацького роду, зуміла відогравати ролю навіть в політиці, то її наступниця жінка Івана Виговського — Олена була досить скромна постать. Її роля виявлялась хіба в тому, що вона, походила з великопанської родини Статкевичів, принесла до Суботова ще більше оглади.

В добі так званої Руїни, яка приходить після зречення Виговського, мало маємо відомостей про будь яку участь жіноцтва в політичному житті. Аж пізніше, як з гетьмануванням Івана Самойловича, а особливо його наступника Івана Мазепи життя розмірно стабілізується, бодай у лівобережній Україні, жінки починають відгравати більшу ролю. Щоправда мало бачимо серед них видатних особистостей, які відгралиб помітну ролю у політично-громадському житті. Зате без порівнання підноситься рівень товариської культури й оглади серед старшин й їх жінок. Особливо Мазепа своїм власним прикладом багато причинився до цього. Сприяє цьому також економічний добробут старшин, який є наслідком свідомої політики Мазепи, щоб створити провідну українську верству.

Жінки мазепинців.

Войовничий дух в українського жіноцтва не вмирає. Він знаходить свій прояв у такі трагічні для України хвилини, як перед і після Полтави. Прикладом таких енергійних жінок є хочби жінка будучого гетьмана Орлика, Герцикова з дому. Після явного переходу гетьмана на шведський бік — Орликова, разом з жінками інших мазепинців опинилась у Прилуках. До них приїхав туди один з колишніх урядовців гетьманської канцелярії, що перейшов до москалів, щоб намовити присутніх там старшин покинути Мазепу. Орликова не гаючись казала схопити зрадника, замкнути його до вязниці і відобрати всі папери. Ці папери рішуча жінка відправила з конем цього канцеляриста до Мазепи, вимагаючи від гетьмана розпорядження повісити зрадника. Лише щасливий випадок врятував йому життя.

Назагал жінки і доньки мазепинців з подиву гідним геройством переносили тяжкі удари долі, які впали на них після полтавського погрому. Одні, як Орликова або Ганна з Мировичів-Забіла, до кінця життя несли тяжкий хрест еміграції. Ще гірше довелося терпіти тим з них, які залишилися в Україні. Не маючи змоги покарати мазепинців, які виемігрували, москалі згідно із своєю віковою засадою, мстилися на їх рідні. Багато жінок і матерів мазепинців мусіли спокутувати „зраду" своїх чоловіків і синів на далекій Півночі. Так було з Палагією Мирович, жінкою переяславського полковника і матірю мазепинця Федора Мировича. 28 років провела вона у Тобольську. А коли нарешті дозволено їй вернутись на Україну, то під страхом смерти заборонено листуватись з сином. У Тобольську опинились теж, разом з донькою Уляною, Олена Мирович, донька Івана Ломіковського, мазепинця. Інша Мирович — Марина, так і скінчила своє життя у Тобольську. Само собою зрозуміло, що всі ці жінки були матеріяльно зруйновані. Навіть у вдови по мазепинцю Обідовським, хоч і Кочубеївни з дому, московський уряд сконфіскував маєтки як у „зменніци".

(Дальше буде).

ПОЦІЛУЙ, А ПОТІМ СТРІЛ. Прокуратор Бруклина, Ню Йорк, допитує Марію Чинторіно, котра смертельно пострілила свого нареченого, „Газа" Скалетта. Посміхаючися, вона заявила прокураторові, що вона застрілила нареченого, 'бо він хотів її покинути. Він попрощався вже був з нею раз на все, поцілувавши три рази, коли вона відкрила на нього огонь.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Третій квартальний мітінг Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243., відбудеться в неділю, 19. жовтня, точно в годині 2. в галі парохіяльній. Проситься кожного члена конечно прибути на той мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження і вирівняти ті всі справи, які Братство вже так довго має. — За уряд: Іван Лаголо, предс.; Василь Тупиця, кас.; Ілля Гавришків, рек. секр.; Петро Костюк, фін. секр.

АМЕРИКАНСЬКА ЗБРОЯ НА БЛИЗЬКІМ СХОДІ

ЛОНДОН. — Внедовзі ціла британська армія на Близькім Сході буде узброєна виключно американськими літаками, а також іншою зброєю виробленою в Америці. Американські кораблі туди масами довозять зброю. Британські власти творять там велику армію, черпаючи вояків з Індій, Австралії, Нової Зеляндії, Полудневої Африки і інших британських країв та посілостей.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

РІКАРДО АДОЛЬФО ДЕ ЛЯ ҐВАРДІЯ, новий президент Панами, прихильник Злучених Держав.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 11. жовтня 1941. померла по довгій і тяжкій недузі в Перт Амбой Дженерал Госпитал, довголітна членица У. Н. Союзу і Братства св. Василія, відділу 168. У. Н. С.

АННА ПАНЬКІВ.

Похорон відбувся в середу, 15. жовтня 1941., з дому жалоби. 592 Пен Стріт, відтак до церкви Успення Пр. Діви Марії, відтак тіло Покійної поховано на греко-катол. цвинтари Усп. П. Д. Марії в Перт Амбой, при великім здвизі людей, знайомих, кревних і фамілії, члениць Сестрицтва і згаданої церкви, членів і членниць 168. відділу.

Покійна полишила в смутку 7 дітей: Миколу, Стефана (жонатого), Катерину (замужну), Марію (замужну), Ольгу, Івана й Павлину, зятя Й. Чумира, зятя Андрія Гудака і невістку Анну Стафу.

Покійна походила зо села Черче, повіт Рогатин, Західня Україна.

До У. Н. Союзу вписалася 18. грудня 1916. року.

Прожила 50 років.

Най прибрана земля Вашингтона стане Їй вічним спочинком!

Пилип Маник, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

По тяжкій короткій недузі помер в середу, 15. жовтня 1941. року,

ПЕТРО СЕНЕНЬКИЙ

Прожив 47 років.

Родився в ТЕРЕБОВЛИ, Західня Україна.

Похорон відбудеться в суботу, 18. жовтня, в 9. годині рано з погребового заведення Петра Яреми, 129 Іст 7. вулиця в Ню Йорку, до церкви св. Юрія, при 7. вулиці в Ню Йорку.

Всіх знайомих і приятелів на порохон запрошує

сестра ЄЛЕНА.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 424. Небезпечна льояльність.

Тарзан, побачивши, що діється на дереві, кинувся туди і в час спинив малпу. „Це моя приятелька", промовив він до малпи.

Тепер, дивлячись з дерева вдолину на боротьбу малп з дикунами, він переконався, що перші програють. Вслід за тим він звелів відступати.

Але малпи не послухали його. Розюшені боротьбою, вони відмовлялись від всякого послуху. Тарзан лиш здвигнув на це раменами,

Але Тарзан не думав опускати малп. Він жеж їх сюди спровадив і штовхнув до боротьби. Він тепер буде побіч них боротись до кінця.